

ועוד ועיקר כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד בההידור במצות הצדקה (כללות כל המצוות²⁸) ש"מקרב את הגאולה"²⁹.

וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח וגאולה – עי"ז שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולזרז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה – הלימוד (במחשבה – מזמן לזמן) דמאמר חז"ל "גדולה צדקה שמקרב את הגאולה".

(משיחות ש"פ תזריע-מצורע, ו' אייר תנש"א)

– ישתדלו (מזמן לזמן) להשתתף גם בהלימוד בעשרה, כדי שיהי' אצלם גם המעלה שע"י הלימוד בעשרה (כבפנים).

(28) ראה תניא פל"ז.

(29) ב"ב י"ד, א.

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תזריע

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ז
(תרגום הפשו')

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

מסכת סוטה) ובמדרשים, וגם – ובמיוחד – בפנימיות התורה, החל מספר הזהר (ש"בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר כו' יפקון בי' מן גלותא ברחמים²¹), ובפרט בתורת החסידות (שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא²²), בתורת רבותינו נשיאינו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו – מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורתו של משיח, "תורה חדשה מאתי תצא"²³, שילמד לכל העם פנימיות התורה (טעמי תורה), ידיעת אלקות (דע את אלקי אביך²⁴), כפס"ד הרמב"ם²⁵ ש"באותו הזמן. . יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כו" –

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה (מלכות שבתפארת") היא הדרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

ועל של פועל באתי – ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום:

כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א מישראל (האנשים – הן יושבי אוהל (ישכר) והן בעלי עסק (זבולון), וכן הנשים והטף, כל חד וחד לפום שיעורא דילי") להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה.

ומה טוב – שהלימוד יהי' (ברבים) בעשרה, כי, נוסף על המעלה ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרוי' ביניהם"²⁶, יש מעלה מיוחדת כשלומדים עניני משיח והגאולה ברבים בנוגע להתפעלות והשמחה ברגש הלב, שעיי' הולכת וגדלה ההשתוקקות והצפי' לביאת המשיח²⁷.

21) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

22) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

23) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

24) דה"א כה, ט.

25) בסיום וחזרתם ספרו "משנה תורה".

26) אבות פי"ג מ"ו. וראה אגה"ק סכ"ג.

27) ולכן, גם אלה שרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט (ועד לחדש חידושי תורה בעניני משיח וגאולה), מתוך מנוחה וישוב הדעת, ע"י הלימוד לעצמו או בחברותא

אינה כיבוס, שהרי הפועל "כיבוס" מתורגם בכל מקום ל"ויתחורר", ולא ל"ויצטבע". (ב) מקום שמופיע ענין הכיבוס, כשמשמעותו טבילה, היא טבילה, כי בכל מקום שמופיע ענין הכיבוס, כשמשמעותו טבילה, לגבי בגדים, הוא מתורגם ל"ויצטבע". יש להבין:

(א) מדוע זקוק רש"י לשתי הוכחות: לכאורה, מכך שהמלה "וכבס" מתורגמת כאן אחרת מהתרגום של הפועל כיבוס, כשמשמעותו היא ליבון, ברור, שבמלה "וכבס" שבפסוקנו אין הכוונה לכיבוס, וממילא מובן שהכוונה היא לטבילה, כי המלה "כיבוס" מתפרשת בשתי משמעויות אלו בלבד. על-אחת-כמה-וכמה, מספיקה ההוכחה השניה, שאנו מוצאים במפורש, שטבילה מתורגמת ל"ויצטבע". ומדוע צריך רש"י את שתי ההוכחות?

(ב) כדי לדעת ש"ויצטבע" היא טבילה, אין צורך לדעת באיזו מילה מופיעה הטבילה בפסוק: בלשון כיבוס או במינוח אחר, ורש"י צריך היה לומר בקצרה: "וכן כל טבילה דבגדים מתורגם ויצטבע". מדוע הוא צריך לפרט "וכן כל כבוס בגדים שהן לטבילה", ש"ויצטבע" הוא התרגום של הפועל כיבוס העוסק בטבילת בגדים?

ההסבר לכך הוא:

מכך שבתרגום מופיעה המילה "יצטבע" כאשר מדובר על טבילה, אין הוכחה לכך שמשמעות המילה "יצטבע" היא טבילה בלבד, ולא כביסה, כי ייתכן לומר שהפועל "יצטבע" הוא כללי, כפועל "כיבוס" בתורה, ונושא את שתי המשמעויות: הן כביסה והן טבילה. לכן זקוק רש"י להוכחה הראשונה "תרגום של כבוסין שבפרשה זו לשון ליבון, ויתחורר, חוץ מזה..." – שמכך שהתרגום משנה מהניסוח שבו הוא משתמש בפרשה זו לגבי כיבוס במשמעות של ליבון, ברור, שהוא מתכוון כאן לענין אחר. אך גם הוכחה זו אינה מספקת. כי ייתכן, שהוא משנה לצורך יופי המליצה, כפי שאנו

א. "וכבס שנית" – טבילה

בסוף הפרשה מדובר על בגד שהיה בו נגע, והסגירו אותו למשך שבעה ימים, וכשראו ביום השביעי שהנגע לא התפשט, כבסו את הבגד, ושוב הסגירו אותו למשך שבעה ימים. וכך נאמר שם: "והבגד... אשר תכבסו וסר מהם הנגע, וכבסו שנית וטהר" – כלומר, אם רואים לאחר ההסגר השני, שעל ידי הכיבוס הקודם הוסר הנגע, יש לכבס את הבגד שנית, ואז הוא טהור. רש"י מצטט את המלים "וכבס שנית", ומפרש: "לשון טבילה" – כלומר, שאין הכוונה שצריך לכבס את הבגד שוב, אלא שצריך לטבולו. רש"י מביא לכך הוכחה מן התרגום: "תרגום של כבוסין שבפרשה זו לשון ליבון – ויתחורר, חוץ מזה שאינו ללבון, אלא לטבול, לכך תרגומו ויצטבע". כלומר, כיון שבכל מקום בפרשה זו¹ מתורגם הפועל "כיבוס" ל"ויתחורר", שמשמעותו "ליבון", ואילו המלה "וכבס (שנית)" שבפסוקנו מתורגמת ל"ויצטבע", מוכח, שב"וכבס" אין הכוונה לכיבוס כפשוטו, אלא לטבילה. ומוסיף רש"י "וכן כל כבוס בגדים שהן לטבילה, מתורגמן ויצטבע"², שמשמעותו טבילה³, ולא כיבוס.

ב. השאלות על פירוש רש"י

מכך שרש"י אינו מצייין בקצרה "כתרגומו ויצטבע", אלא מאריך ואומר "תרגום של כבוסין... וכן כל כבוס בגדים..." ניכר, שרש"י רוצה להבהיר שבמלה "ויצטבע" מתכוון התרגום לטבילה, ולא לכביסה. ועל כך מביא רש"י הוכחה כפולה: (א) שמשמעות המלה "ויצטבע"

1) יג, נד, נה. נו. וגם בפסוק זה עצמו – די יתחורר.
2) שמיני יא, כה. כח. מ. פרשתנו יג, ו. לד. מצורע יד, ט. ועוד.

3) כי מכיון שמיירי שם בבגדים שנטמאו מצד האדם – ולא שהי' נגע בהבגדים – הרי אין שום סלקא דעתך שטהרתם תהי' ע"י ליבון. וזה פשוט כ"כ עד שלא הוצרך רש"י לפרש זאת שם. ובכלל, ליבון שייך (ע"ד הפשט) כשצריך להסיר מה מהבגד – כתם וכיו"ב. ראה לקמן בפנים.

דכולא" (כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . רק פסולת שבסוף לבושיו עדיין לא נתברר כו" מצד ענין הגלות – כמו רבי; ובדורנו זה – דור האחרון של הגלות, עקבתא דמשיחא, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות – י"ל שכל בני" הם בדרגא זו.

והשאלה היא: כיון שכבר נסתיימו מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות"17 – מהי הדרך ישרה" (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות בני") שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח"18?

. . . וביאור הדרך ישרה" להתגלות וביאת המשיח ע"י מלכות שבתפארת" – בנוגע למעשה בפועל:

ובהקדמה – שכיון שמשיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה ("סוף לבושיו") של כאו"א מישראל להביא את המשיח, צריכה להיות הפעולה (לא ע"י מלכות בטהרתה, ענינו של מלך המשיח עצמו, אלא) ע"י מלכות שבתפארת", כלומר, ענינו של המשיח (מלכות) כפי שהוא בתורה (תפארת).

. . . ובפשטות: "תפארת" – הו"ע לימוד התורה, ומלכות שבתפארת" – הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות"19,

– בתורה שבכתב (ובפרט בדברי הנביאים . . שכל הספרים מלאים בדבר זה"20) ובתורה שבעל פה, בגמרא (ובפרט במסכת סנהדרין ובסוף

(17) תניא רפ"ז.

(18) ומתחיל מהתגלות וביאת המשיח שבכאו"א מישראל, כידוע שהפסוק, דרך כוכב מיעקב גו" שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), קאי גם על כאו"א מישראל (ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו), כיון שיש בו ניצוץ מנשמת משיח (מאור עינים ס"פ פינחס).

(19) ונקל למוצאם – ע"י ספרי המפתחות (שרבו בדורנו זה) על סדר הא-ב, בערכים המתאימים: גאולה, משיח, וכיו"ב.

(20) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב.

מוצאים במספר מקומות, שכשמוכירים אותו ענין מספר פעמים רצופות, משנים את הניסוח ליופי המליצה.

לכן מוסיף רש"י ואומר "וכן נל כבוסו בגדים שהן לטבילה מתורגמין ויצטבע", שהתרגום משתמש במושג "ויצטבע" בכל פעם שכוונתו לפרש את המושג כיבוס לגבי בגדים, ולא סתם טבילה. וכיון שבפסוקנו משתמש התרגום במילה זו כדי לפרש את הפועל "וכבס" המופיע כאן לגבי בגד, אין לומר, ששינוי הניסוח מ"ויתחוויר", שבו משתמש התרגום בפרשה זו לגבי ליבון, ל"ויצטבע", נעשה ליופי המליצה בלבד, שהרי ייתכן לומר שהשינוי נעשה כי הכוונה כאן היא לטבילה, וברור, שלצורך יופי המליצה בלבד אין משתמשים בביטוי שעלול להטעות. מכך מובן, שב"ויצטבע" הכוונה היא, אכן, לטבילה.

ג. מדוע מבאר רש"י "וכבס שנית – לשון טבילה"?

כל זאת לגבי ההוכחות של רש"י לכך שבתרגום "ויצטבע" הכוונה היא לטבילה. אך אין מובן:

(א) כיון שנאמר בפסוק "וכבס שנית", אין לומר, לכאורה, שבמילה "וכבס" הכוונה היא לטבילה, שהרי בפעם הראשונה כבסו את הבגד, וכיון שכביסה וטבילה הן שתי פעולות שונות, אין מתאים, לכאורה, להתבטא על כך במילה "שנית", רק מפני שהפעולות מכוונות באותו מונח – כיבוס. וכיון שבפסוק נאמר "וכבס שנית", יש לבאר, לפי הפשט, שגם בפעם השניה הכוונה היא לליבון. מדוע, אפוא, מפרש רש"י "וכבס – לשון טבילה"?

השאלה קשה יותר: מעצם העובדה שרש"י נזקק להוכחה מהתרגום לפירושו את "וכבס" מלשון טבילה, מובן שרש"י עצמו אינו מקבל פירוש זה בפשטות, ולפי הפשט צריך היה להסביר את המילה "וכבס" בפסוקנו במשמעות של ליבון, (ומובן שאין לומר, שרש"י זקוק להוכחה מן

התרגום רק כדי להוכיח שלמילה כיבוס יש גם משמעות של טבילה, שהרי אם כך, היה רש"י צריך לפרש זאת, ולהביא את ההוכחה מן התרגום "ויצטבע" בפעם הראשונה שבה המילה כיבוס מופיעה במשמעות של טבילה, ואם כך, מדוע אכן סובר רש"י שמשמעות המילה "וכבס" כאן היא טבילה? והרי רש"י אינו חייב לפרש כהתרגום!

(ב) רש"י מצטט את המלים "וכבס שנית". ולכאורה, רש"י מפרש רק את המילה "וכבס", ומדוע הוא מצטט גם את המילה "שנית", שאותה אין הוא מפרש?

ד. "שנית" – ההכרח לפירוש רש"י:

במבט ראשון ניתן ליישב את שתי השאלות זו על ידי זו: כיון שנאמר "וכבס שנית", הרי מובן, שהבגד כבר כובס, והוא נקי. אם כך, מהי מטרת כיבוסו, כאשר לפי הפשט נדרש כיבוס כאשר יש כתם וכדומה, ואילו טבילה היא ענין של טהרה, כפי שכבר ידוע מפסוקים רבים לפני כן? לפיכך מבאר רש"י שהמשמעות של "וכבס שנית" היא טבילה, ולא כביסה"4.

(אבן-עזרא מפרש כאן "וכבס" במשמעות של כביסה. ולגבי הקושי על מטרת כיבוס הבגד בשנית, לאחר שכבר כובס והוא נקי, הוא מציין: "מצוה לכבסו פעמיים". כלומר, זוהי "מצוה", שאין ידוע טעמה. אך רש"י אינו מקבל בדרך הפשט שזוהי גזירת הכתוב, ולכן הוא מפרש את המילה "וכבס" במשמעות של טבילה).

לפיכך מצטט רש"י גם את המילה "שנית" למרות שאין הוא מפרשה, כי מילה זו מחייבת

(4) אלא ש"מ", הוצרך רש"י לפרש זאת (וגם להביא רא"י לפירושו) – ודלא כהמקומות שנסמנו בהערה 2 – כי (א) מהלשון "וכבס שנית" משמע (בהשקפה ראשונה) שכיבוס השני הוא כמו הראשון – ליבון. (ב) מכיון שמקורם עכ"פ ה' נגע בהבגד (אף שכבר סר ממנו עכשיו) יש מקום לומר עכ"פ בדוחק שיצטרכו ללבנו פעם שני מצד גוה"כ, כפירוש הראב"ע (וראה להלן סעיף ח', שאפשר לבאר פי' זה גם בשכל).

את פירושו על "וכבס".

אך לאמיתו של דבר אין להסביר כך, כי ההוכחה לכך שב"וכבס" אין הכוונה לרחיצת הבגד שוב אינה נלמדת מהמילה "שנית", אלא מן הנאמר לפני כן בפסוק "והבגד... אשר תכבס וסר מהם הנגע" – שהבגד כבר כובס, והוסר ממנו הנגע, וכפי שרש"י אף מוסיף: "סר ממנו הנגע לגמרי". ואף אם רש"י לא היה מצטט את המילה "שנית" הכתובה לאחור "וכבס" כבר היה ידוע הקושי של פירוש המילה "וכבס" במשמעות של ליבון. ואם כך, רש"י אינו צריך להדגיש את ההכרח לפירושו "וכבס" – לשון טבילה" מהמילה המאוחרת יותר "שנית", כאשר ההכרח לפירושו כבר נובע ממלים המופיעות לפני כן.

ה. רש"י מצטט את המלים כדי להדגיש את פירושו

כבר הוסבר, שכאשר רש"י מצטט ב"דיבור המתחיל" מספר מלים, אך מפרש רק חלק מהן, הרי יש להבין זאת בשתי אפשרויות: או שהמלים המצוטטות הן ההוכחה וההכרח לפירושו, או שממלים אלו מתעורר הקושי על פירושו, ורש"י מצטטן כדי להבהיר, שלמרות זאת הוא מפרש כדבריו.

לפי זה אפשר היה לומר, שרש"י אינו מצטט כאן גם את המילה "שנית" מפני שהיא מהווה הוכחה לפירושו, אלא, להיפך, מפני שמהניסוח "וכבס שנית" יוצא, לכאורה, שבכיבוס השני הכוונה היא לליבון, כבפעם הראשונה. ורש"י מצטט את המלים "וכבס שנית" כדי להבהיר, שלמרות שמהניסוח זה נראה שהכוונה היא למשמעות של ליבון, בכל זאת הוא מפרש מלים אלו במשמעות של טבילה, כי קשה לומר שהתורה תצווה לכבס בגד לאחר ש"וסר מהם הנגע".

ו. השאלות על שני הפירושים

אך לפי זה עדיין קשה: לפי הפירוש "וכבס לשון ליבון" אין מובן רק הטעם לדין זה, והרי

ישנם דינים רבים, במיוחד בפרשת נגעים, שטעמם אינו ידוע לנו. לעומת זאת, לפי הפירוש "וכבס לשון טבילה" אין מובנת משמעות המילה "שנית". כיצד, אפוא, מסביר רש"י פירוש הנוגד למשמעות הפשוטה של לשון הפסוק רק משום שאין הסבר לצורך בכיבוס בגד נקי שנית?

השאלה אף קשה יותר: בפסוק קודם⁵ נאמר, שאם במשך שבעת הימים של ההסגר השני כהה הנגע, יש לקרוע ולשרוף את מקום הנגע. מכך מובן, שעל ידי קריעת מקום הנגע בלבד נותר שאר הבגד טהור⁶. ומתעוררת השאלה: אם כאשר הכיבוס לא הסיר את הנגע, והוא כהה, שאר הבגד טהור, הרי קל-וחומר שכאשר "סר מהם הנגע", וכפי שמדגיש רש"י "לגמרי", בודאי צריך הבגד להיות טהור מיד, ומדוע מצווה התורה "וכבס שנית"?

שאלה זו מתעוררת רק לפי הפירוש "וכבס – לשון טבילה": לפי הפירוש "וכבס – ליבון" אין חומרה במקרה של "וסר מהם הנגע" יותר מכאשר "כהה הנגע", כי צריך לכבס רק את חלק הבגד "אשר בו הנגע"⁷. ולכן, הבגד בכללותו אינו זקוק לשום פעולה, והוא טהור בשני המקרים, ומקום הנגע אכן חמור יותר במקרה של "כהה" מאשר במקרה של "וסר": כאשר הנגע (רק) כהה, צריך לקרוע ולשרוף את מקום הנגע, וכאשר "וסר מהם הנגע" צריך רק לרחוץ מקום זה⁸. ואילו לפי הפירוש "וכבס

(5) יג, נו. פירש"י שם.

(6) ברמב"ם הל' טומאת צרעת פי"ב ה"א, שכשקורע מקום הנגע "מכבסו כולו כיבוש שני ומטבילו", וכבס"מ שם שלומד דין זה ממ"ש וכבס שנית גבי בגד שוסר מהם הנגע. אבל מפרש"י הכתובים – שזהו דרך פירש"י ע"ת – משמע ש"וכבס שנית" קאי רק על "וסר מהם הנגע". [ולכן רש"י מפרש בכהה שמקום הנגע צריך שריפה, אבל אינו מזכיר* שכל הבגד צריך כיבוש וטבילה].

(7) ראה פירש"י שם (יג, נד).

(8) ומה שב"וסר" צריך לכבס גם מן הבגד עצמו (באת"ל

(* ואין לומר שרש"י טומך על מ"ש לעיל יג, ו (גבי נגעי אדם) "והאיל ונוקק להסגר נקרא טמא וצריך טבילה" – כי א"כ הרי נש"כ שהכתוב לא ה" צ"ל כאן וכבס שנית כ"א טומך על מ"ש לעיל שם.

בגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות, כפס"ד הרמב"ם⁸ "יעמוד מלך מבית דוד וכו'".

. . . ושם⁹ (בהתחלת הסוגיא): "דבי רבי שילא אמרי שילה שמו, שנאמר עד כי יבוא שילה, דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו (כמו ינאי, כל אחד הי' דורש אחר שמו¹⁰), שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה, ויש אומרים מנחם בן חזקיה¹¹ שמו, שנאמר כי רחוק ממני מנחם משיב נפשי"¹².
ואנן (חסידים) נעני' אבתרייהו (בנוגע לרבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – יוסף שמו, שנאמר¹³ "יוסף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", יצחק שמו, שנאמר¹⁴ "אז ימלא שחוק פינו".

* * *

"רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם"¹⁵. . . ויש לומר הביאור בזה – בהמשך להאמור לעיל בנוגע להתגלות וביאת המשיח:

. . . "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם":

"האדם" – קאי על "אדם"¹⁶ הזה (ש"הוא במדרגה גדולה . . . שלימו

(8) שבהערה 5.

(9) סנהדרין שם.

(10) פרש"י שם. – ולהעיר מדיוק לשון רש"י "כל אחד הי' דורש אחר שמו" (ולא שהתלמידים חידשו ששמו כשם רבם).

(11) כ"ה ("בן חזקיה") בדפוסים שלפנינו, ובירושלמי ואיכ"ר: "מנחם" סתם. – ולהעיר שרש"י מעתיק תיבת "מנחם", ומוסיף "בן חזקיה". וכנראה שצ"ל בפרש"י "ה"ג בן חזקיה", אלא שהבחורה הזעזער "תיקן" והשמיט "ה"ג". ועצ"ע.

(12) וראה גם ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא. וראה לקוטי לוי"צ על מארז"ל ע' קו ש"כל הדעות אמת הם ואלו ואלו דא"ח", עיי"ש.

(13) ישע"י יא, יא-יב.

(14) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(15) אבות פ"ב מ"א.

(16) לקו"ת פרשתנו כב, ב.

הוספה בשורת הגאולה

כב.

מדובר ומודגש ביותר בזמן האחרון ממש ע"ד הצורך בפעולתו של כאו"א מישראל לעשות כל התלוי בו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש תיכף ומיד ממש,

– כיון שבימינו אלה ממש (עם סיומו של חודש ניסן דה' תהא שנת אראנו נפלאות) "כלו כל הקיצין" ("קץ הימים" ו"קץ הימין"¹) כפשוטו ממש², ובודאי שתיכף ומיד בא משיח צדקנו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר "הנה זה (מלך המשיח) בא"³, שכבר בא (בלשון עבר) ברגע שלפני רגע זה.

* * *

משיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות, ובמצב של גלות, שסובל תחלואי הגלות [כהמשך הגמרא⁴ "אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש", "אם משיח מאותן שחיין עכשיו"⁵ ודאי היינו רבינו הקדוש, דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה"⁶], ומצפה בקוצר רוח ובכליון עינים⁷ להתגלות (מההעלם בזמן ומצב הגלות), דמלך המשיח גואל את ישראל

(1) ראה אוה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.

(2) נוסף לכך שבזמן הגמרא כבר "כלו כל הקיצין" (סנהדרין צז, ב).

(3) שה"ש, ח ובשהש"ר עה"פ פ"ב, ח (ב).

(4) סנהדרין צח, ב.

(5) וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"א) "ואם יעמוד מלך מבית דוד כו" – היינו שהוא כבר מלך.

(6) פרש"י שם. – וע"ש זה נקרא "היוורתא (מצורע) דבי רבי", "ע"ש רבינו הקדוש שנקרא רבי. . שהי' סובל תחלואים ויסורים כמוהו" (תד"א ג מהרש"א שם).

(7) שלכן "שרי חד ואסיר חד (מתיר נגע ומקנחו וקושרו מתיר האחר ועושה כן, ואינו מתיר שני נגעים יחד (כשאר הסובלי חלאים שיושב ביניהם)), אמר דילמא מבעינא דלא איעכב (אי בעי לי לצאת ולגאול את ישראל לא איתעכב כדי קשירת שני נגעים) – סנהדרין שם ובפרש"י.

לקוטי

תזריע

שיחות

לשון טבילה" – טבילת הבגד כולו⁹ (שהרי טבילה אינה חלה על חלק מדבר¹⁰), יוצא, ש"וסר מהם הנגע" חמור יותר מ"כהה הנגע".

וכיון שהדין "וכבס שנית" אינו מובן לפי שני הפירושים,

ואדרבה: השאלה על הפירוש "לשון טבילה" קשה יותר מהשאלה על הפירוש "לשון ליבון".

כי השאלה לגבי מטרת כיבוס בגד נקי היא ענין הטעון הסבר בלבד, אך השאלה מדוע המקרה של "וסר" חמור יותר מ"כהה" היא ענין המנוגד להגיון,

ומן הניסוח "וכבס שנית" מוכח, שהכיבוס השני זהה לראשון, ואם כך, צריך היה רש"י להסביר שהמשמעות של "וכבס" היא רחיצת הבגד?

אלא, שאכן, ההכרח לפירושו של רש"י הוא מהניסוח "וכבס שנית", ורש"י מצטט גם את המילה "שנית" כדי להוכיח את פירושו, כפי שיתבאר להלן.

ז. כיבוס הבגד שנית – שני טעמים

ניתן להסביר בשני אופנים את הטעם לכיבוס הבגד לאחר "וסר מהם הנגע":

אשר שנית משמע שהוא נדיוק כמו כיבוס הראשון – רש"י פסוק נד) וב"כהה" צריך לקרוע רק מקום הנגע עצמו – כי בקריעת מקום הנגע קודם שהכהן אמר טמא (ראה בפנים) הרי אין כל שייכות בינו להבגד.

ועוד י"ל דבהסגר ראשון שהוא בכדי לברר אם יפשה הנגע בבגד, הרי מעיקר ההסגר הוא חלק הבגד שסביב הנגע (להעיר מרש"י יג, ו) ולכן הפעולה שלאח"י "וכבסו", אע"פ שתכליתה לברר אם בעתיד יכהה הנגע ע"י או יסור לגמרי, יש בה ג"כ פעולה בנוגע לעבר (להסגר) ונ"ד פרש"י בנוגע לנגעי אדם "הואיל ונוקק להסגר – צריך טבילה" (יג, ו) אף שאינו דומה ממש. אבל הסגר שני שענינו בירור רק בנוגע למקום הנגע, אין הכי נמי ש(ע"ד הפשט) אין צריך לכבס מן הבגד עצמו.

(9) ואולי ג"ז מרומז במ"ש רש"י "כל כבוסי בגדים שהן לטבילה" – לבאר שגם כאן הוא טבילה (כל הבגד) כבכל כבוסי בגדים.

(10) כי אף שאפשר לקפל את הבגד באופן שרק מקום הנגע יוטבל – הרי פירוש המלה והענין דטבילה הוא טבילת כולו. דאם לא מפורש "וטבל" .. אצבעו" וכו"ב. וראה פירוש"י טו, יא דחולק על פי' הראב"ע. וצ"ע מבראשית לו, לא.

(א) בכיבוס הבגד אשר בו הנגע כרוכות הלכות מיוחדות. רק כאשר הרחיצה היא לפי דינים אלו, קובעת התורה, שהנגע הוסר מהבגד. כאשר מכבסים אותו באופן אחר, שלא לפי דיני התורה, למרות שלעיני האדם אין נראה הנגע, הרי לגבי דיני התורה בטומאת נגעים, הנגע עדיין קיים.

ולכן, בעניננו: כיון ש"וסר מהם הנגע" על ידי כיבוס לצורך ההסגר, כדי לראות מה יתרחש עמו במשך שבעת הימים¹¹, ולא כדי לטהרו, הרי, לפי דיני התורה, הנגע נשאר. לפיכך זקוק הבגד לכיבוס נוסף, שמטרתו לטהרו. ורק על ידי כיבוס זה קובעת התורה, שהנגע הוסר. ודוגמא לכך מטומאת נגעים: טומאתם וטהרתם תלויה בדבריו המפורשים של הכהן: טהור, טהור¹².

אפשר להסביר זאת על דברי הפסוק "וכבס שנית וטהר", שהמילה "וטהר" אינה מתייחסת רק לבגד, הנטהר על ידי הכיבוס, אלא גם לפועל "וכבס", שהכיבוס הוא לצורך הטהרה. התורה עצמה מבהירה את החידוש של הכיבוס השני לעומת הראשון – שמטרתו "וטהר"¹³.

(ב) כיון שמקום הנגע הוא חלק מן הבגד, התפשטה הטומאה בבגד כולו. לפיכך, גם כאשר על פי התורה "וסר מהם הנגע", צריך לכבס את הבגד, כדי לטהרו מהטומאה שהתפשטה בו.

במקרה שבו "כהה הנגע" אין מכבסים את הבגד שנית, כי אז קורעים את מקום הנגע מן הבגד, והכהן עדיין לא אמר "טמא", ומעתה אין מקום הנגע קשור לבגד בכללותו.

ח. משמעות הפועל "וכבס" לפי הטעם לכיבוס השני

לשני הסברים אלו יש השלכה מעשית לגבי ההלכה למעשה:

(11) ראה פירש"י לעיל יג, ד: ויכיהו סימנים עליו.

(12) פרש"י יג, ב.

(13) ראה תוי"ט כאן: "וכבס שנית וטהר – השני' לטהרו והראשונה להסגיר את נגעו". ועפ"י מ"ש בפנים, יומתק מה שמעתיק בתוי"ט גם תיבת וטהר.

לפי ההסבר הראשון, ש"וכבס" הוא כדי להסיר את הנגע מן הבגד, אפשר להסביר¹⁴ פעולה זו במשמעות של רחיצה. בדיוק כשם שהסרת נגע הנראה בעיניים נעשית על ידי רחיצה, כך הסרת נגע שאיננו רואים בעינינו נעשית על ידי רחיצה.

אך לפי ההסבר השני, ש"וכבס" הוא כדי לטהר את הבגד מהטומאה שהתפשטה מהנגע, הכרחי להסביר פעולה זו במשמעות של "טבילה". שהרי הנגע עצמו אינו קיים – "וסר", ומטרת "וכבס" היא לטהר את הבגד מטומאה, מובן, שהכוונה היא לטבילה, כפי שטהרת כל טומאה נעשית דוקא על ידי טבילה.

ט. "שנית" – המשכיות מהותית

לפי זה מובן מדוע מסיק רש"י מהניסוח "וכבס שנית", שהמשמעות של "וכבס" בפסוקנו היא טבילה:

הניסוח "וכבס שנית" מדגיש שגם הכיבוס הראשון גרם לטהרה מסויימת, והכיבוס הנוסף מהווה המשך לו. כלומר, מהות שניהם זהה. מטרת שניהם לטהר את הבגד. לכן, אין להסביר את "וכבס" במשמעות של ליבון, כי לפי פירוש זה יוצא, שהכיבוס הראשון לא הביא לשום טהרה בבגד, אלא נועד רק לצורך ההסגר, ואם כך, אין מתאים לכאן הביטוי "וכבס שנית", שהרי אין קשר בין שני הכיבוסים: הראשון הוא למטרת ההסגר, והאחר – לטהר.

אמנם, זוהי אותה פעולה (ואדרבה: לפי הפירוש "לשון ליבון" מתאים יותר מבחינה מעשית הביטוי "שנית" יותר מאשר לפי הפירוש "לשון טבילה", כי לפיו זוהי אותה פעולה),

אך אין נאמר "וכבס עוד פעם", אלא "וכבס שנית", וכיון שהכיבוס האחר אינו מהווה המשך

לקודם, הוא אינו יכול להיקרא "שני", אלא מהותו שונה.

לפיכך הכרחי להסביר, שגם הכיבוס הראשון הביא לטהרה מסויימת, אך כיון שעדיין חסר משהו, יש לכבס שנית, כדי להשלים את הטהרה הראשונה: הכיבוס הראשון הסיר את הנגע מהבגד וטהרו על ידי כך מטומאת הנגע עצמו, ולאחר שהוסרה לחלוטין טומאת הנגע עצמו מהבגד על ידי הכיבוס הראשון¹⁵, נועד הכיבוס השני לטהרו גם מהטומאה שפשטה מהנגע¹⁶.

י. "כל ימיו" בתשובה עילאה

פירוש רש"י כולל גם "יינה של תורה"¹⁷, כדלהלן:

נגעים נגרמים בעיקר עקב חטא לשון הרע¹⁸. וכיון שזהו חטא כללי, כדברי

(15) ויש לומר, שזהו גם כוונת רש"י (ד"ה וסר) במ"ש "אם כשכבסו... סר ממנו הנגע לגמרי", שאינו רק לפרש התיבות "וסר מהם הנגע" [כבתי"כ כאן: אי וסר יכול מצד זה לצד זה ת"ל מהם עד שיעקר מהם מכולו], כי אם, גם כעין הקדמה לפירושו "וכבס שנית – לשון טבילה". שמכיון שכבר סר הנגע לגמרי, מובן שא"צ ללבנו עוד פעם. ועפ"י יומתק מ"ש "אם כשכבסו בתחלה עפ"י הכהן – דלכאורה מיותר* – שכוונתו להדגיש, אשר (א) ה"וסר" הוא מצד הכיבוס (והיינו שגם כיבוס הראשון פעל טהרה, ככפנים. (ב) שהכיבוס ה' עפ"י כהן, ובמילא "סר הנגע" גם עפ"י דיני התורה (ראה לעיל רש"י יג, ב). (16) ומ"מ הווקא רש"י להביא הוכחה מהתרגום, כי מכיון שבפשוטו, הלשון וכבס שנית מורה כפירוש הראב"ע, לכן מביא רש"י הוכחה נוספת לפירושו מהתרגום. (17) היום יום ע' כד.

(18) פירש"י עה"ת שמות ד, ו. תוריע יג, מו. מצורע יד, ד. ועוד – לענין נגעי אדם. וברמב"ם סוף הל' טומאת צרעת גם לענין נגעי בגדים ונגעי בתים. (בנוגע לנגעי בתים, פירש רש"י (מצורע יד, לד) "לפי שהטמינו כו". אבל

* אין לומר שכוונת רש"י ב"אם כשכבסו בתחילה עפ"י כהן" הוא לפרש ש"אשר תכבס" קאי על "וצוה הכהן וכבסו" (דלעיל פסוק ד) – כי (א) לפ"י הוצרך להעתיק גם התיבות "אשר תכבס" שבכתוב. (ב) "אם כשכבסו בתחלה עפ"י כהן" ו"סר ממנו הנגע לגמרי" הם שני ענינים שונים. והוצרך רש"י לפרשם בשני דיבורים ("אשר תכבס" – אם כשכבסו בתחלה עפ"י כהן. "וסר מהם הנגע – לגמרי") – ומזה מוכרח שכוונתו ב"אם כשכבסו" הוא לפרש האופן ד"וסר". ככפנים ההערה.

הרמב"ם¹⁹, שלשון הרע גורמת לתוצאות גרועות ביותר, עד כדי "לדבר באלקים וכופרין בעיקר", מובן, שבדיני הטהרה מהנגעים נכללים דרכי ואופני התשובה על החטאים בכללות, ולא רק על חטא זה עצמו²⁰:

כשם שכאשר יש נגע בבגד, הרי גם לאחר שכיבסו והוסר הנגע, יש לכבסו שנית, כך גם כאשר יהודי חוטא, הרי גם לאחר שעשה תשובה ונמחל לו החטא לחלוטין, הוא זקוק עדיין לקרבן עולה, ובזמן הגלות – לתעניות, עד שיהא "מרוצה וחביב לפניו יתברך כקודם החטא"²¹.

וניתן לטעות ולחשוב, שכיון שעדיין יש צורך בתעניות, הרי מוכח מכך, שהחטא עדיין קיים בו – על כך מלמד רש"י, שגם על ידי

בנוגע נגעי בגדים, הרי אין שייך טעם זה (ובפרט שבנגעי בתים הדיוק הוא מ'ונתתי"), ומסתבר שהוא בשביל לה"ר. (19) שם. (20) ראה פירש"י מצורע שם.

הכיבוס הראשון "סר ממנו הנגע לגמרי", וכדברי אדמו"ר הוקן²¹ "שנמחל לו לגמרי", אך הוא עדיין אינו "מרוצה וחביב לפניו יתברך כקודם החטא" רק מפני שנשארה השפעה מסויימת שגרם החטא, אך החטא עצמו כבר הוסר.

לכן, יהודי צריך אמנם להיות "כל ימיו" בתשובה²², אך כיון שהחטא כבר הוסר על ידי תשובה תתאה, אין תשובתו צריכה להיעשות על ידי כיבוס החטא – כיבוס מלשון ליבון, אלא על ידי טבילה "במי הדעת הטהור"²³. כנאמר בתניא²⁴, שהתשובה שצריך יהודי לעשות "כל ימיו" היא תשובה עילאה, שמהותה²⁵ – "דיעתסק באורייתא...".

(21) אגה"ת פ"ב. (22) שבת קנ"ג, א. (23) ראה רמב"ם סוף הל' מקואות. (24) אגה"ת פ"א. (25) שם פ"ח (מר"מ פ' נשא).

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד